
Reflektert om tvang

BOKOVERSIKT

Dette er en bok jeg skulle ønske var skrevet i Norge. Men siden norsk og dansk lovgivning og institusjonsmønster har meget felles, har boken god relevans for norske forhold.

Målgruppen er alle som beskjeftiger seg med psykiatri og de rettssikkerhetsmessige utfordringer psykiatrien møter. Det er min mening at denne boken burde være obligatorisk lesing for utdanningskandidater i psykiatri, og jeg skulle ønske at de jurister som forholder seg til helselovgivningen også ville lese den.

Boken er skrevet av fagfolk med god kunnskap om den hverdag psykiatriske pasienter og psykiatere møter med tvangsinnleggelse, tvangsbehandling og ikke minst den skjulte tvang. Forfatterne har et balansert syn på nødvendigheten av tvang i enkelte situasjoner og refleksjoner om hvorledes dette påvirker pasientene, og også behandlingspersonalet.

Innledningen er en gjennomgang av rettspsykiatriens historie i Danmark samt et kapittel om etikk og tvang ved Hans Adserballe. Både den administrative og den judicielle innleggelse omtales. Vi må huske på at vi hadde felles lovgivning med Danmark inntil 1814, så noe av historien er også vår. Det er tankevekkende at mange kliniske problemstillinger har vært de samme gjennom flere hundre år, herunder medisineres og juristers ulike tilnæringsmåter.

Henrik Day Poulsen har skrevet fire kapitler om den sivile rettspsykiatri. Han presenterer psykiatriloven og gir en oversikt over omfanget av tvang, men også kapitler om de psykiatriske pasienters opplevelse av tvang, og den ”skjulte tvang”. Disse kapitlene er nyttige også i forhold til vår nye psykisk helsevernlov, spesielt kapittel 4 som regulerer gjennomføring av psykisk helsevern i Norge.

Siste del av boken er skrevet av Peter Gottlieb og handler om strafferettspsykiatri. Her er også viktige emner som rettsfølelse, behandling eller bevoktning og behandlingens innhold omtalt, i tillegg til den juridiske gjennomgang.

Boken er lettlest hvis man ikke ønsker å sette seg grundig inn i dansk lovgivning. Den er liten i omfang, men omhandler grunnleggende problemstillinger. Jeg er imponert over de kliniske vignettene som er svært

korte, uten overflødige ord, men som gjør at jeg som psykiater gjenkjenner problemstillingene øyeblikkelig.

Randi Rosenqvist

Regional sikkerhetsavdeling – Gaustad

Aker sykehus

Publisert: 20. juni 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.